

Beste meelezers,

Nu de discussie toch loopt ... (indien het u niet meer zou boeien, dan vindt u de delete-toets wel).

Eerst even mijn waardering uitspreken voor Bieke (wat ik ten persoonlijke titel tevoren al deed) die op een heel open en constructieve manier reageert op toch wel stevige kritiek.

Hoever staan we nu in de discussie?

- 1) Van de stelling dat zittenblijven overwegend negatieve effecten heeft, zijn we nu al aanbeland aan een nul-effect. Hoe een globaal nul-effect spoort met de stelling van Bieke dat de conclusie overeind blijft dat het voor het gemiddelde zwak presterende kind beter is om over te gaan dan om te blijven zitten, begrijp ik niet. Ik gaf al aan dat dit wel zou betekenen dat het voor ongeveer evenveel kinderen een goede maatregel is dan dat het een slechte maatregel is.
- 2) Maar er is meer. De bevinding dat een nul-effect niet verworpen kan worden, gaat uitsluitend op in een onderwijssysteem waarin zittenblijven wel voorkomt. Dus, het argument dat je uit het nul-effect kan besluiten dat zittenblijven meestal geen goed idee is, bijt in zijn eigen staart omdat het parasiteert op de zinvolheid van zittenblijven. Overigens, hoe moet men dan in het onderwijs uitmaken wie wel en wie niet blijft zitten? Maar de wetenschappelijke basis laat een nog meer precieze conclusie toe. Op grond van de vaststelling dat zelfs de betere studies nog altijd een voor zittenblijvers negatieve bias vertonen, is het zeer waarschijnlijk dat het echte effect positief is. Wat we niet weten is hoe positief (klein beetje en te verwaarlozen, of substantieel).
- 3) De stelling dat onderzoek naar zittenblijven zeer moeilijk is, en de bescheidenheid die daaruit spreekt, is geheel terecht maar steekt wel erg schril af tegen de oorspronkelijke boodschap uit het OBPWO-rapport en de externe communicatie daarover. Daar heette het dat onderzoek eensluidend is en het was toch een uitgemaakte zaak dat zittenblijven uit den Boze is. De verwijzing naar de meest geavanceerde onderzoeksdesigns en de stelling dat het perfecte, sluitende onderzoek niet bestaat, vormt m.i. geen alibi om toch conclusies te trekken op grond van studies die niettemin selectie-bias vertonen. Ik ben het er mee eens dat bijv. de studie van Goos et al. (2013) statistisch geavanceerd is, maar ik ben het er niet mee eens dat de studie methodologisch in orde is. De auteurs en ook Bieke in haar reactie gaan m.i. te losjes over het probleem van de aantoonbare selectie-bias in hun studie (dus niet hypothetisch). M.i. zijn er te weinig inspanningen geleverd om de groepen adequaat te matchen. Het is niet omdat zoiets wat moeilijker is, dat het onmogelijk is. Zonder interne validiteit is er geen externe validiteit, en zijn er ook geen aanbevelingen naar de praktijk mogelijk.
- 4) De aanbeveling om zittenblijven als maatregel toch in vraag te stellen lijkt me strijdig met de toegift dat zittenblijven voor sommige kinderen toch de beste oplossing kan zijn. De aanvulling 'als de standaardoplossing' klinkt alsof er verder in het onderwijs helemaal geen andere inspanningen geleverd worden om mislukken te voorkomen. Ik denk dat hiermee heel veel leerkrachten onrecht gedaan wordt. Dat neemt niet weg dat sommige leerkrachten en scholen wellicht te snel en te exclusief naar dit middel grijpen, maar je kan ze niet allemaal over dezelfde kam scheren.
- 5) We komen nu pas te weten dat het onderzoek naar de effecten van zittenblijven enkel die kinderen betreft die mogelijke 'twijfelgevallen' zijn en dat we niet weten wat de gevolgen zouden zijn van overgaan voor zéér zwak presterende kinderen. Dit kan wel tellen als een uitsmijter! Dus deze belangrijke rechtzetting dat jullie onderzoek slechts betrekking had op een deelpopulatie van de zittenblijvers en dus a fortiori niet op de groep waarbij het schoolteam nauwelijks twijfels had over het advies, was nergens te lezen in het OBPWO-rapport, noch in jullie studie. Ik begrijp dat methodologisch wel (anders kon je al helemaal geen vergelijkingsgroep samenstellen), maar m.i. hebben jullie nu wel wat uit te leggen aan scholen, directies en leerkrachten.

met vriendelijke groet,

Wim

Prof. Dr. Wim Van den Broeck

Klinische en Levensloopspsychologie
Faculteit Psychologie en Educatiewetenschappen
Vrije Universiteit Brussel
Pleinlaan 2 B-1050 Brussel

2013-11-11